

država za več milijonov dinarjev oškodovana.

Treba je poiskati krivca. Dokler pa se zaveda ne pojasni, nočemo naravnost nikogar dolžiti, tudi g. ministra ne. Sigurno pa je, da je nekdo kriv. Radi tega je treba izvoliti parlamentarno — preiskovalno komisijo, ki bo stvar preiskala ter krivce izsledila. Vsi, ki so s to zadevo oškodovali državo, morajo biti strogo kaznovani, morajo pa tudi državi povrniti vso škodo. Dolžnost gospoda ministra bi bila, da sam podpira ta predlog, ne pa, da išče izhoda iz te zagate na ta način, da je njegov klubov tovariš g. Mermolja predlagal, naj se gre preko tega vprašanja na dnevni red. To se pravi, da se zadeva pokoplje! Zakaj se bo g. minister komisije? Če je nedolžen, bi ravno s to preiskavo pokazal, da hoče krivice popraviti. — Sam bi tako pomagal, poiskati krivce. Ne boče pa krivice popravil, ako bo moj govor po shodih naporno telmačil.

Dodajem še ta račun: G. Pucelj je kot poljedelski minister brez javne licitacije prodal 17.000 glav goveje živine izvoznika družbi „Promessa“, oziroma izvoznikom Pašiču (sinu ministrskega predsednika), milijonarjem Hafnerju in Predoviču 1 kg žive teže te živine na mejni postaji v Nemčiji za 1 dinar t. i. 16 kron. Imenovani izvozniki so prodali to živino v Svico za 1.60 švi carski frank, t. j. za okoli 90—96 jugoslovanskih kron. Razlika med 16 in 90 K znaša nič manj nego 74 K. Izračunate, čitatelji sami, koliko znaša skupni dobiček pri 17.000 glavah, ako tehta 1 vol povprečno 500 kg in če so verižniki zaslužili 74 K pri 1 kg. Kdo je zakrivil, da to živino ni država sama prodala naravnost Svicarjem?

Davorin Krajnc, nar. posl.

Načelna in osebna politika.

Nekaterim ljudem zlasti na deželi se pri besedi „politika“ vzbujajo prav čudni pojmi v glavi. Premnogo jih je, ki govore: vsaka stranka laže... ne vem, komu bi verjel... najboljšje je, če vse pustim pri miru. Kadar pa dobiva en plačilni nalog za drugim, se grabi za lase in za suh ter prazni žep ter preklinja tiste, ki ga pritiskajo z neusmiljenim davčnim „šraufom“. Ali mi verjamete, da še premnogi vedno drže s Samostojno stranko, ki pomaga vladi izstiskavati iz kmečkih žepov krvavo pridobljene kronice? Ali je mogoče, da še še najdejo ljudje, ki nasprotujejo Kmetijski zvezi, dasi je znano, da se ravno ta najbolj po robu postavlja krivičnemu izmозgavanju našega ljudstva? Je mogoče, pa tudi resnica je to, da je še dovolj takih zaslepljenčev. Kaj pa je temu vzrok? Premnogokrat takozvana osebna ali vaška politika, ki zapravi in potepta prave načela vsled malenkostnih zakotnih razmer.

V gostilni so se stekli dobrovoljni fantje in sosede. Vsi so sicer drugače dobri ljudje, bili so predpoldne v cerkvi, ter poslušali božjo besedo, pa dobra kapljica jim je navzlic temu zlezla v glavo. Gostilničar miroljuben, pa odločen mož, pristaš SLS pa ne trpi tepeža v svoji hiši ter razgrajča enostavno vrže na cesto. Kaj je bila posledica tega? Ko so bile volitve, so vsi na cesto vrženi utajenci volili ravno nasprotno, kakor gostilničar, ne iz načelnega prepričanja, temveč zaradi malenkostne osebne zadeve.

Ugleden in bogat meščan je pozabil na težave malega kmeta in delavca, ter pristopil k Samostojni. Pridejo obč. volitve: mož ima mnogo sorodnikov, pa so večinoma pri Kmetijski zvezi, z mnogimi je tudi v botrinji in glejte, ker se ne upajo sorodniki zameriti bogatemu bratu ali stricu, potegnejo pri volitvah z njim, ter volijo Samostojno, dasi jim vest očita, da so prodali svoja načela.

V občini je dolga leta županoval dober, ugleden mož, odločen pristaš krščanske stranke. Kakor pri vsakem gospodarstvu, tako pride tudi pri občinskem večkrat do kakga nesoglasja, ki se pa pri občini poravnava z večino oddanih glasov pri glasovanju. Ker je torej pri glasovanju prišel do veljave predlog župana, je začela manjšina proti njemu rovariti, in ko so prišle volitve, so se iz dotičnih nezadovoljencev izvalili pravi pravcati — samostojneži. — Ali so res pristaši tistih samostojnežev, ki nam zdaj nalagajo ogromna bremena? Kaj še? Nikdar niso bili in nikdar ne bodo... Toda, kako to, da so volili z njimi?

Vse zaradi domačih občinskih razmer. Ako bi bil župan samostojnež, bi pa iz nasprotovanja proti njemu vlekli magari s Kmetisko zvezo. Torej zopet pomanjkanje načel, zopet takozvana zakotna ali vaška politika.

Proč z vsemi malenkostmi in osebnimi oziri, kadar se je treba odločiti proti krščanski stranki ali za njo! Če je moj največji osebni nasprotnik pristaš prave krščanske stranke, ne bom radi tega pristopil k taki stranki, ki je njemu nasprotna, češ, da bo še bolj jezen! To ni moško, ampak otročje postopanje. Pa tudi, če bi se bila kedaj stekla, če bi se bila tožila, če bi se bile kake druge težave med nama, kaj me to briga pri volitvi? V Beogradu se presneto malo brigajo, če sva si midva dobra ali ne, — pač pa se tam doli pozna, če je vladala med nami prava sila tisti dan, ko so bile volitve!

Da pa se bodo med našimi volilci utrdila krščanska načela, da bodo ostali značajni tudi v burnih dnevih volilne borbe, k temu je potrebno:

1. Izobrazbe, ki se črpa iz dobrih predavanj, knjig in časopisov.
2. Samozatajevanje, ki človeka varuje nepremišljenih korakov.
3. Ljubezen do splošnosti, ker če sem vnet za splošni blagor, bom tudi sam tega deležen: če pa delam le zase, če hočem le sam z vsemi štirimi statii v koritu, potem delam krivico tistim, ki morajo stradati. Ljubezen do bližnjega je program le krščanskih značajev.

Politični ogled.

KRALJEVINA SHS.

Večina opozicije je zahtevala od vlade in skup-

ščine, da se postavi bivšega vojnega ministra generala Zečevića pred sodni stol radi smrti in obolelosti toliko rekrutov. Generala je vzela pod svojo zaščito roka vladne večine in gospod Zečević gotovo ne bo nikdar obsojen, ampak bodo celo zadevo z večino, ki je slepo vladi vdana, potlačili. Naši poslanci so se zopet pritožili, pri sedanjem vojnem ministru Vasiču, radi slabega postopanja z našim vojaštvom v Nišu. Gospod minister je po stari navadi obljubil preiskavo in od pomoč, ki bo ostala samo obljuba. Na zadnji seji skupščine so bile na dnevnem redu razne interpelacije poslancev. Narodno skupščino bodo ta teden zaključili in poslanci se bodo razšli na velikonočne počitnice. Zastopniki naše države se odpravljajo na mednarodno genovsko konferenco. Med temi zastopniki so sami radikali ter demokrati.

REKA.

Reški fašisti se še vedno trudijo, da preprečijo vrnitev predsednika reške konstituante Zanelle.

BOLGARIJA.

Vlada je zemljoradniška, izhaja torej iz narodne večine, iz delovnih slojev, velekapitalisti in nacionalisti so pa proti njej ter ji nasprotujejo, kjer le moreče. Ministrski predsednik je pozval vse stranke, da si izberejo svoje zastopnike za konferenco v Genovi, ker hoče, da vse stranke spoznajo položaj in politiko v Evropi in pa da se na evropski konferenci čujejo glasovi vseh bolgarskih strank. Samo komunisti so se odzvali temu povabilu in tako bo Bolgarija zastopana samo po strankah delovnega ljudstva. — Bolgarska je spoznala veliko nevarnost, rusko-carističnega gibanja in sedaj je izdala naredbe, ki bodo Wranglovce prav kmalu odpravile. Vsi ruski oddelki se morajo razorožiti, vsi Rusi so podvrženi bolgarskim postavam, nobeden ne uživa kakih ugodnosti, nobeden ne sme nositi orožja in vsi morajo živeti na lastne stroške, ne smejo pa brez dela pohajkovati. Pri ruski sovjetski vladi bo Bolgarija izposlovala amnestijo za vse caristične vojaške in za druge begunce, ki niso igrali kake posebne politične vloge proti sovjetski Rusiji, in potem bo vse Ruse odpravila domov.

VELESLE IN GENOVSKA KONFERENCA.

Med zavezniki, zlasti med Francijo in Anglijo, še nikdar ni bilo toliko nesporazumljenja kot sedaj tik pred genovsko konferenco. V Franciji kričijo visoki državniki o sili topov in bajonetov, o odločnosti proti Nemčiji in Rusiji, v Angliji pa gledajo na evropski položaj iz sporazumnega in spravljivega stališča. Angleški zunanji politiki bodo sledile tudi druge države, Francijo pa poslušajo še k večjemu v Beogradu, Bukarestu in Varšavi.

— Na vsa ta nasprotstva med politiko nasilja in politiko sporazuma pa gleda Amerika ter se bolj in bolj odmika. V senatu Zedinjenih držav se jasno in odločno govori o tem, da Evropa ni vredna podpore in da je ne dobi poprej, dokler srednjeevropske države ne znižajo svojega vojaštva, ne spravijo v red svojih proračunov in ne nehajo z neprestanim tiskanjem bankovcev.

Ob pogrebu knezoškofa.

Sožalje povodom smrti.

Sv. Oče Pij XI. je po svojem tajniku ob priliki smrti našega knezoškofa poslal stolnemu kapitelju sledečo sožalno brzojavko: »Sveti Oče želi blagopokojnemu školu večni mir. Vam vsem pa podeli apostolski blagoslov kot nositelja nebeške tolažbe.« Nadalje so izrazili svoje sožalje: Kralj Aleksander, minister ver dr. Krstelj, pokrajinski namestnik Ivan Hribar, predsednik oddelka za uk in bogočastje dr. Skaberne, ptujski okr. glavar dr. Pirkmajer, nadškof solnograški dr. Rieder, ljubljanski škof dr. Jeglič, ljubljanski stolni kapitelj, prior križiškega reda p. Val. Učak, dr. Grivec, dekan bogoslovne fakultete v Ljubljani, minoritski samostan v Ptuj, županstvo Konjice in Bezina, dekanjski uradi Kožje in Vuzenica, ravnateljstvo mariborskega moškega učiteljskega, kmetična tovarna v Hrastniku, grof Festetič, grof d'Avernas, dr. Krševan, policijski nadkomisar, mariborski okrajni glavar dr. Lajnsič, polkovnik Dokič, župan Grčar, komanda mariborskega mesta general Plivelič, rodbina Scherbaum, škofijski ordinarijat v Banjaluki, knezoškof celovski dr. Adam Heftler, šibeniški škof dr. Mileta, ordinarijat grško-katoliške škofije križevačke, dunajski knezoškof in kardinal dr. Piffl, graški knezoškof dr. Leopold Schuster, dr. J. Roesler, škof v št. Hipolitu na Nižje Avstrijskem, Volbenk Serajnik, generalni vikar in prošt v Dravogradu, župnijski urad Velika Nedelja, finančni ravnatelj v Mariboru, vseučilišni profesor dr. M. Slavič, ki sedaj biva v Rimu, ravnateljstvo drž. vinske in sadjarske šole v Mariboru, mariborska podružnica Jadranske banke, Jugoslovanski klub v Beogradu, kongregacija hčera Božje ljubezni na Dunaju, Klub Čehov v Mariboru, notar dr. Ivo Sorli v Rogatcu, Katoliško gospejno društvo v Mariboru, arhidijakon konjiški, knez Alfred Windischgrätz iz Konjic, okr. glavar dr. Trstenjak in okr. komisar Mahnič iz Konjic, trški župan konjiški Fr. Golgranc, župan konjiške okolice, Bezine in Tepanja, dr. Rudolf kot načelnik konjiškega okrajnega zastopa, konjiški Orel in Kat. izobraževalno društvo itd.

Pogrebne slovesnosti.

Pogrebne slovesnosti našega blagopokojnega nadpastirja so se pričele v ponedeljek dne 3. aprila ob 8. uri zjutraj. Davno pred določeno uro so se začele zbirati pred škofijsko palačo, v stolnici in v frančiškanski cerkvi ter na cestah in ulicah ogromne množice vernikov, ki so prihajali od vseh strani. Duhovščina se je zbrala v stolnici in je od tam odšla v žalnem sprevodu pred škofijo — hišo žalosti. Telesne ostanke rajnega je tu blagoslovil stolni prošt dr. Matek. Krsto so nato prenesli v svečanem sprevodu v stolno cerkev in jo položili na katafalk v sredini cerkve. Prostoro okrog krste so zavzeli duhovniki in bogoslovci. Duhovniki so opravili tozadevno predpisane molitve. Vsled silnega navala ljudstva je vojaški kordon zaprl za promet ves Slomškov trg. Proti 10. uri so začele prihajati razne deputacije in uradništvo. V stolnici so bili navzoči: Kot zastopnik našega kralja Aleksandra poveljnik Dravske divizije general Dokič, pokrajinski namestnik Iv. Hribar, načelnik oddelka za uk in bogočastje dr. Skaberne, mariborski okrajni glavar dr. Lajnsič, finančni ravnatelj dr. Josip Povalej, bivši minister Gostinčar, ter člani Jugoslovanskega kluba poslanci Nemanič, Skoberne in Krajnc, župan mariborski Grčar z zastopniki občinskega

sveta, dvorni svetnik Fon, polkovnik Babič ter oficirski zbor, načelnik mariborskega okrajnega zastopa dr. Leskovar, zastopstva tržke občine Konjice, in konjiške okolice, Tepanja, Bezine, načelnik konjiškega okrajnega zastopa dr. Ivan Rudolf, ravnateljstva mariborskih srednjih šol, moške kaznilnice, policije, orožniško poveljstvo, deputacije Krščansko socialne zveze, Orlovské zveze, Slovenske kmečke zveze, itd. Od višjih cerkvenih dostojanstvenikov so bili navzoči škofje: nadškof zagrebški dr. Bauer, škofi: dr. Jeglič iz Ljubljane, škof dr. Karlin iz Ljubljane, škof djakovski dr. Aksamovič, graški škof 80 letni starček dr. Schuster, generalni vikar Volbenk Serajnik, graški stolni prošt baron Oer, graški kanonik Hötsch, ljubljanska kanonika Nadrah in Sušnik, opat rajhenburški Epalle, arhidijakon konjiški Fr. Hrastelj, ptujski prošt Jurkovič itd. Slovesno sveto mašo je opravil zagrebški nadškof dr. Bauer, slovesno, jedrnat, srca pretresujočo pridigo pa ljubljanski škof dr. Jeglič. Po slovesnostih v stolnici se je začel premikati veličastni sprevod. Za krizom so korakali učenci šolskih zavodov, Drštvo kat. pomočnikov, Vincencijeva družba, Moška marijanska kongregacija, Cecilijanska družba, Orel, častna vojaška stotinja, vojaška godba, duhovščina, nadškof, škofje in drugi cerkveni dostojanstveniki. Za krsto so pa korakali: Dvorni kaplan Umek, ter sorodniki blagopokojnega cerkvenega kneza med njimi brata Anton Jerovšek iz Nove vasi pri Slov. Bistrici in Franc Napotnik iz Tepanja pri Konjicah, škofov bratranec p. Leopold Napotnik, upravitelj v Svečini, ravnatelj Cirilove tiskarne dr. Anton Jerovšek, župnik Ant. Pučnik od Sv. Petra na Medvedovem selu in Friderik Ratej, kaplan v Zalcu itd. Za temi so sledili generali Dokič, Maister in Plivelič, pokrajinski namestnik Ivan Hribar, skoro polnoštevilni oficirski zbor, zastopniki oblastev, uradov in društev, Gospejno društvo, Solske sestre, Sestre Magdalenke, Tretji red, Dekliška Marijina družba, Krščansko žensko društvo, škofijski uslužbenci ter na tisoče drugih vernikov.

Truplo blagopokojnega našega vladike je bilo položeno ravno pod večno lučjo v frančiškanski cerkvi, kjer čaka splošnega vstajenja. Ob odprtem grobu mu pa mi verniki obljublamo, da se hočemo zvesto ravnanju po naukih, katere nas je učil naš blagopokojni cerkveni knez in mu kličemo: Spavaj sladko! Na veselo svidenje nad zvezdami!

Nasilje v ječah.

Srednjeveške mučnice zopet vstajajo. Človek bi mislil, da so že davno zavrnjene in odpravljene, pa glej, danes v takozvani »demokraciji in napredni« dobi se ti kažejo pri nas pri vsakem političnem procesu, ko pride stvar pred javno sodišče v vsej svoji strahoti.

Imeli smo že par velikih komunističnih procesov, zraven nešteto manjših razprav, nešteto razprav proti pristašem opozicijskih strank, proti hrvaškemu in muslimanskemu življu in vsakokrat so se obtoženci in osumljenci spreminjali v tožitelje nad nasiljem, ki se je nad njimi v ječah in uradih vršilo! — V beograjski ječi »Glavnjači« se že od nekdanj vršijo vsakovrstne grozote. Tudi v nekdanji kraljevini Srbiji so se v njenih celicah in kletah ljudje mučili in ubijali. Nad političnimi nasprotniki raznih oblastnikov se je znašala policija, razni divjaki v policijski in stražarski uniformi so jih mučili, vihteli so bikovke in batine in če jetnik ni nikdar več videl belega dne, se ni dalo dognati, kake smrti je umrl. Se danes se iznašajo v javnost razni zločini, ki so se pred 15 leti vršili v teh ječah in sedanji procesi kažejo, da so se okrutnosti še pomnožile. Po poskusu vidovdanskega atentata v Beogradu je več tisoč ljudi romalo skozi to strašno ječo. Mnogo od njih je še pol leta pozneje na razpravi kazalo pohabljenе ude, odprte rane, izbite zobe, večina pa, če že sama ni bila mučena in tepena, je pa poslušala noči in dneve stok in krik drugih mučenih žrtev.

Zadnje dni marca se je v Prijepolju dovršil proces proti 24 kmetom — muslimanom, ki so bili obdolženi zveze s hajdukom Boškovičem, ki je dolgo ropal in hajdučil po Sandžaku. Sodišče je devet obtožencev obsodilo na dve in triletno ječo, 15 pa popolnoma oprostilo. O obsodbi se tu ne da govoriti, saj je vendar znano, da se dajo paragrafi različno obratovati in da hajduk s svojo močno in dobro oboroženo bando ni mogel imeti ne potrebe ne koristi kake seljaške pomoči.

Bilo, kakor bilo, čudno je, da so mogli sploh koga obsoditi, ko se je na razpravah izkazalo toliko nezakonitosti od strani državnih organov od načelnika pa do stražarja. Obtoženci in celo priče so bili mučeni na nečloveške načine. Krvniki okrožnega načelstva, žandarmerije in ječe tudi ženam niso prizanašali. Tepli in mučili so vse, kar jim je prišlo pod roke. Batine so delili z volovskimi žilami, biči in korobači, v manjših »preiskavah« so pa delili udarce s pestjo in brco, kamor je pač padlo. Nekateri listi so o razpravah prinašali poročila svojih posebnih poročevalcev, ki so si beležili vse izjave ubogih žrtev ter so jih v pristni, priprosti, a strašni obliki tudi prinašali. Človeku, ki to čita, se jeziijo lasje in v strahu se vprašuje: »Kje smo?!«

Eden pravi: »Zobe so mi izbili, življenje so mi prikrasili za 20 let, največ me je bil in mučil kapetan Aleksič, ki mi je tudi hišo zažgal.« — Drugi: »Povedal sem jim, da sem res govoril z Boškovičem. Prišel je, in moral sem z njim govoriti, kaj si hočem, jaz ga ne morem ukrotiti, če ga celo žandarji ne morejo. Gospodje so me pa topli ter vpili: »Priznaj, priznaj, da si ga pogostil s pečenko in potico!« — Kako naj priznam, ko ni res, ko kot siromak teh dobrih stvari nikdar nisem imel.«

Najstrašnejše muke je trpel Mladen Ostojič. V načelnikovi sobi pred samim načelnikom Peruničičem in inspektorjem so ga topli, suvali in nazadnje so mu — igle bodli pod nohte. Priznaj, priznaj! — Kaj naj prizna, ko nič ne ve! — V kleti so ga slekli, privezali na klop in strašno topli z bikovko. Ko so prinesli še neke klešče, da bi ga ščipali po razmesarjenem telesu, je rekel mučeni siromak: »Pustite me, vse priznam, karkoli hočete!« — Krvavega in ranjenega so pustili ležati na tleh, načelnik je pa naročil, naj se skrbi, da nikdo ne izve, če bi izdahnil.

Mučeni jetniki so tako »priznavali« eden za drugim, eden je izdržal več bolečin, drugi manj. Na razpravi so celo nekateri srbski žandarji govorili v korist obtožencev, prej jih je bil pa kapetan Aleksič prisilil, da so podpisali lažnjive in krivične zapisnike.

Kje smo in kam pridemo, če stražarji zakonov ne pridejo do pravnega in človečanskega pojmovanja? Vlade